

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІСОВА СЕРТИФІКАЦІЯ» Рівень вищої освіти: Другий (магістерський) Спеціальність: <u>205 «Лісове господарство»</u> Рік навчання: <u>2-й, семестр 3-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>4 кредити</u> Назва кафедри: <u>Лісового та садово-паркового господарства</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	Доктор філософії, старший викладач Разанова Алла Михайлівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	<u>nam@vsau.vin.ua</u>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Лісова сертифікація» є вибірковою компонентою ОПП Лісове господарство.

Загальний обсяг дисципліни 120 год.: лекції – 16 год.; практичні заняття – 14 год., самостійна робота – 90 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття. Підсумковий контроль – залік.

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при подальшому навчанні та фаховій діяльності.

Призначення навчальної дисципліни

Освітня компонента «Лісова сертифікація» спрямована на формування у здобувачів знань, умінь і навичок, необхідних для оцінки та впровадження систем сертифікації лісового господарства відповідно до міжнародних стандартів. Вона забезпечує теоретичну базу та практичні інструменти для аналізу, контролю й оптимізації лісогосподарської діяльності в контексті сталого розвитку, формуючи у здобувачів професійні компетентності, необхідні сучасному фахівцю зі спеціальності «Лісове господарство».

Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – набуття та поглиблення теоретичних знань здобувачів та формування у них практичних навичок щодо принципів,

процедур і практики впровадження систем сертифікації у лісовому господарстві відповідно до міжнародних стандартів.

Завдання вивчення дисципліни

Завданням вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних основ лісової сертифікації як інструменту лісової політики за умов глобальних викликів; набуттю та поглибленню теоретичних знань щодо структури та елементів процесу лісової сертифікації, особливостей різних схем лісової сертифікації та можливостей інтегрування їхніх вимог у систему менеджменту та практику ведення господарства; формуванню практичних умінь щодо впровадження та забезпечення належної реалізації на підприємствах лісової галузі стандартів лісової сертифікації (системи ведення лісового господарства, ланцюга постачання, використання торгових знаків).

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями, зокрема:

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства;

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.

СК 2. Здатність забезпечувати сталий розвиток лісового господарства.

СК 4. Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН 4. Відшуковувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

РН 5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

РН 8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

РН 9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів вищої освіти соціальні навички (soft skills) такі як: комунікативність (робота з інформаційними джерелами), лідерські навички (реалізуються через створення здобувачами презентаційних матеріалів, написання індивідуальних завдань на задану тематику, презентування та обговорення індивідуальних завдань у групі).

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень	Назви теми	Форми організації навчання та кількість годин		Самостійна робота, кількість годин
		лекційні заняття	практичні заняття	
1	Вступ. Лісова сертифікація як ринковий інструмент відповідального господарювання	2	2	10
2	Розвиток та поширення у світі лісової сертифікації	2	2	12
3	Становлення та розвиток лісової сертифікації в Україні: FSC та PEFC сертифікація	2	2	10
4	FSC принципи та критерії системи ведення лісового господарства	2	2	12
5	Порядок проведення сертифікації лісів за схемою FSC	2	2	10
6	Вимоги сертифікації лісів за схемою FSC щодо охорони природи	2	2	12
7	Принципи, критерії та індикатори сертифікації лісів за схемою PEFC (Пан-європейська лісова сертифікація)	2	2	12
8	Закони та нормативні документи України з сертифікації лісів	2		12
Разом		16	14	90

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача організовується шляхом видачі індивідуального переліку питань і практичних завдань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання та виконання індивідуального творчого завдання (презентації).

Самостійна робота здобувача є одним із способів активного, цілеспрямованого набуття нових для нього знань та умінь. Вона є основою його підготовки як фахівця, забезпечує набуття ним прийомів пізнавальної діяльності, інтерес до творчої роботи, здатність вирішувати наукові та практичні завдання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця.

Індивідуальні завдання здобувач виконує самостійно під керівництвом викладача згідно з індивідуальним навчальним планом.

Під час виконання навчальних завдань, завдань контрольних заходів не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими та оригінальними, інформація про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності – достовірною; у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей мають бути посилання на джерела інформації з дотриманням норм законодавства про авторське право і суміжні права.

Види самостійної роботи

№	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форма та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять	30	щотижнево	Усне та письмове опитування
2	Вивчення питань, що виносяться на самостійне опрацювання	20	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (виконання презентації за заданою проблемною тематикою)	20	2 рази на семестр	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією, усний захист
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування	20	2 рази на семестр	Тестування
Разом		90		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Данькевич С.М. Лісова сертифікація як інструмент забезпечення збалансованості лісогосподарського землекористування. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління*. 2021. Т. 32(71), № 3. С. 101-115.
2. Екологізація лісокористування в контексті подолання глобальних екологічних загроз: монографія / Синякевич І. М. та ін.; за ред. І. М. Синякевича. Львів: Камула, 2014. 592 с.
3. Лакида П. І., Павліщук О. П., Кравець П. В. Лісова політика: підручник. Київ, ФОП Ямчинський О. В., 2021. 280 с.
4. Левченко В.Б., Шульга І.В., Залевський Р.А., Старунська Л.В. Сертифікація робочих місць з питань охорони праці працівників лісового господарства, як складова частина лісової сертифікації в Україні. *Агропромислове виробництво Полісся*. 2018. Вип. 11. С. 126-130.
5. Павліщук О. П., Кравець П. В. Взаємодія із зацікавленими сторонами згідно з FSC національним стандартом системи ведення лісового господарства для України. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2020. Vol. 11. № 1. Р. 55-65. URL: <https://doi.org/10.31548/forest2020.01.055>.
6. Савчук О.О. Лісова сертифікація як інструмент екологічного менеджменту та інноваційно-інвестиційного розвитку системи лісопромислового комплексу України. *Право та інновації*. 2018. № 2. С. 92-97.
7. Токарева О.В. Про режим збереження цінних природних комплексів відповідно до вимог лісової сертифікації. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Лісівництво та декоративне садівництво*. 2015. Вип. 219. С. 103-107.

Додаткова література

1. ДСТУ ISO 9001:2015. Системи управління якістю. [Чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 30 с.
2. Павліщук О. П., Кравець П. В. Диверсифікація діяльності підприємств лісового господарства України в контексті забезпечення комплексного лісокористування. *Економічний простір*. 2017. № 125. С. 98-109.
3. Павліщук О. П., Сторчоус О. В. Лісова сертифікація за вимогами FSC® національного стандарту для України: можливості для зацікавлених сторін: практичний посібник. 2021. 48 с. URL: <https://ua.fsc.org/ua-uk/forest-management-certification>.

4. Пелиньо Л.М. Інтегрування принципів і критеріїв FSC у процедуру екологічного аудиту підприємств лісового господарства. *Наук. вісник УкрДЛТУ: Зб. наук.-техн. праць*. Львів, 2012. Вип. 22.15. С. 140-147.
5. Посібник з питань практичної реалізації FSC® національного стандарту системи ведення лісового господарства для України / Бондарук Г. В. та ін.; за ред. П. В. Кравця. 2021. 172 с.
6. Jaung, W., Putzel, L., Bull, G.Q., Guariguata, M.R., & Sumaila, U.R. Estimating demand for certification of forest ecosystem services: A choice experiment with Forest Stewardship Council certificate holders. *Ecosystem Services*. 2016. Vol. 22 (part A). P. 193-201. DOI: 10.1016/j.ecoser.2016.10.016.
7. Lehtonen, E., Gustafsson, L., Lohmus, A., Stedink, H.V. What does FSC forest certification contribute to biodiversity conservation in relation to national legislation? *Journal of Environmental Management*. 2021. Vol. 299. Article number 113606. DOI: 10.1016/j.jenvman.2021.113606.
8. Pavlishchuk O., Kravets P., Churilov A. Integration of Environmental Values into the Management System of Forestry Enterprises in Accordance with the Requirements of Forest Certification. *Ukrainian Journal of Forest and Wood Science*. 2022. Vol. 13. № 4. P. 84-95. DOI: 10.31548/forest.13(4).2022.84-95.

Інформаційні ресурси

1. Асоціація «Національна система лісової добровільної сертифікації». Веб-сайт: <http://woodcertification.com.ua>.
2. ДП Вінницька лісова науково-дослідна станція. Веб-сайт: <http://vlnds.com.ua/main>
3. ДП «Ліси України». Веб-сайт: <https://e-forest.gov.ua/>
4. Український орден «Знак пошани» науково-дослідний інститут лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г.М. Висоцького. Веб-сайт: <https://uriffm.org.ua/uk/news/800>
5. Вінницьке обласне комунальне спеціалізоване лісогосподарське підприємство Віноблагроліс. Веб-сайт: <https://vinagrolis.com/about/>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру, до 10 % за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30 % підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

	Вид навчальної діяльності	Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
2	Участь у роботі на практичних заняттях	6
3	Виконання контрольних робіт, тестування	10
4	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	12
	Всього за атестацію 1	30
Атестація 2		
5	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	2
6	Участь у роботі на практичних заняттях	8
7	Виконання контрольних робіт, тестування	10
8	Індивідуальні творчі завдання (презентації за заданою проблемною тематикою)	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та студентської активності	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Якщо здобувач вищої освіти упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав (отримав) менше половини максимальної оцінки з навчальної дисципліни (менше 35 балів), то він не допускається до заліку.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів, як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	зараховано
75-81	C	
66-74	D	
60-65	E	зараховано
35-59	FX	незараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни